

POSITIONES ALIQUOT THEOLOGICÆ

D R

Objecto Cultus Religiosi.

Quas A. P. D. O. M. tertio *id.* Aug. 1674.

in Academia REGIA *Abderdonens.* Propugnabit

HENRICUS SCOGALL Presbyter, & designatus S. S.

Theologiæ Professor. Disputationem moderante

Eruditi. & Clariss. Viro, D. IOHANNI MENZIES,

Theologiæ Professore meritissimo, & Universi-

tatis *Abderdonens.* Rectore magnifico.

Statuta sunt inter homines divini & humani honoris discrimina, tum multis aliis rebus, tum templorum adificatione, statuarum prefectione. Dico quoniam delubra consecramus, sacra facimus, & libamus: Rursus hymni Deorum sunt, laudes hominum sed non cum adoratione conjuncta. — Arianus de expedis Alexandri pag. 86.

Cassius dii sine simulacris observantur, quique primi simulacra Deorum populo posuerunt, ii civitatibus suis & metum dampserunt & errorem addiderunt. — Varro apud Aug: lib. 4, de civ. Dei cap. 31.

Ecquoniam, tam amentem esse putas, qui illud quo vescatur, credat esse Deum — Cic. de natura Deorum lib. 3.

E Typographo IOHANNIS FORBESII Junioris,
URBIS & UNIVERSITATIS Typothetæ.

Anno Domini M. DC. LXXIV.

Reverendissimo in Christo Patri,

J A C O B O

Providentia Divina SANCTI-ANDREAE

ARCHIEPISCOPO

Totius SCOTIÆ-PRIMATI Venerando,
& REGIÆ-Majestati a secretioribus consiliis

Mæcenati plurimum honorando,

Exiguum hoc summa observantia monumentum.

D. D. C. Q.

Clementiæ ejus devotissimus,

HENRICVS SCOUGALL

Propositiones Theologicae

D E

Objecto cultus Religiosi.

NE clausis (quod dicitur) oculis, andabatarum more contendamus, statuendi sunt primò celeberrimæ hujus controversiæ termini, ut quid cultus importet, unde desumenda sit illius mensura, & qualis denique sit qui *Religiosi* nomine insignitur, perspicuè innotescat.

Qui cultus præcise spectati naturam pressius intuetur nihil aliud esse reperiet quam agnitionem perfectionis, aut excellentiæ in illo cui exhibetur, cum tali animi submissione, quæ huic excellentiæ correspondeat; sic scilicet Angeli, sic animæ separatæ Deum gloriosum adorant. Nobis vero qui non rationalibus duntaxat facultatibus, sed & organis quoque corporeis instructi sumus congruum est & solenne tales animi affectus voce, gestu, aliæ actione manifestare; unde cultus interni externique distinctio exurgit.

II. Cultus interni varietas a perfectionum quas agnoscimus, & submissionis quam præstamus diversitate dependet; sic alia est cultus species quæ Deo ter optimo maximo deferatur, dum omnimodam ipsius infinitudinem piè suspicimus, animam.

animamque totam sanctissimæ ejus voluntati prosternimus; alia quæ creaturis tribuitur; dum varias quas Deus ipse indulsit perfectiones agnoscimus, congruam singulis observantiam exhibemus.

III. Externi cultus ratio vel a diviso instituto vel ab hominum consuetudine est exigenda: atque sicut alia sunt honoris exercitia, quorum tota species Deo appropriatur, ut sacrificia, suffitus, libamina; sic alia licet ex se communiora iis tamen circumstantiis nonnunquam vestiuntur, ut soli divino numini exhiberi debeant.

IV. *Cultus Religiosi* nomine non intelligimus omnem qui ad religionis imperium exercetur, qualis esse debet qui parenti aut magistratui debetur; neque illum qui pro objecto formali religionem habet, ut cum homines sanctos ob pietatem veneramus: sed internum quidem cultum appellamus *Religiosum*, si perfectionis plusquam creatæ agnitionem, aut absolutam animæ submissionem involvat; Externum autem si vel gentium consensu Deo consecratus sit, vel ab ipso peculiariter vendicatus.

V. Merito ecclesiæ reformatæ doctores cultus religiosi distinctionem in *latriam*, *duliam* & *hyperduliam*, prout a pontificiis usurpatur, rejiciunt, utpote quæ mandatum divinum ludibrio propinet, & gentilium quoque cultui excusationem prætexat. Certe *Dulias* & *Latrias* vocabula in scripturis sacris promiscue usurpantur, & Galatis virio vertitur quod *Duliam exhibuerint iis qui natura non erant Dei*.

VI. Hisce nunc præmissis certo concludimus nulli nisi Glorioso Deo, *Patri filio & Spiritui Sancto*, absque læsæ majestatis divinæ crimine, cultum religiosum, sive externum sive internum exhiberi posse: tumque Deus sese hac in re zelos typum proficeatur summopere cavendum ne quovis prætextu vel tantillum ex illius gloriæ delibemus.

VII. Qui sanctis angelis aut hominibus defunctis templâ consecrant, altaria erigunt, thus adolent, vota nuncupant
aut

Gal. 4. 8.

Math. 4. 10.
Lactan. lib. 1.
divin instit.
cap. 20.
Hilar. de trin.
8. Exod. 20. 5.

sunt ab illis petunt & expectant, quæ solus Deus largiri potest; idololatriæ idè manifeste tenentur. Et profectò plurimæ quæ in ecclesiâ Romana celebrantur supplicationum formulæ hoc nomine veniunt damnandæ: Frustra autem ad inauditas, nescio quas, loquendi figuras confugiunt; cum schemata rhetorica non sint usque quaque arbitraria, & ad libitum confingenda, sed sicut logica eos duntaxat modos admittit qui ad bene differendum inserviunt; sic Rhetorica illas tantum figuras; quæ ad bene dicendum conducunt. Absurdissima autem esset loquendi formula, ab aliquo petere ut gratiam vitamque æternam concedat, eo solum sensu, ut Deum pro nobis interpellet: Quod alicubi notat magnum Cantabrigiæ decus *Henricus Morus*. Quin qui omnipotentiam, aliasque numinis proprietates creaturæ tribueret, ad hyperbolen, vel ironiam pari ratione recurrere posset.

VIII. Cum nusquam constet voces, & cogitationes nostras Angelis aut beatis animabus a Deo revelari, abstinendum prorsus ducimus ab omni eorum invocatione etiam illâ quæ petitur ut precibus suis nos apud Deum adjuvent: Ne *καρποφύωσι* aut indefinitam quandam præsentiam iis adscribendo, in idololatriam incidamus: Exploso autem sanctorum in coelis agentium cultu, corruet proculdubio ossium, cinerum, aliarumque, si quæ sint, reliquiarum superstitiosa veneratio.

IX. Proximo loco considerandus occurrit religiosus ille cultus, qui magno cum judæorum scandalo, & christianorum opprobrio, sacris, ut vocantur, imaginibus exhiberi solet: Atque imprimis vehementer pertendimus, gloriosum numen quod nec sensibus usurpari nec animo comprehendere potest, nulla effigie, aut simulacro representandum esse. *Cui enim assimilabimus ipsum aut quam imaginem ponemus illi?* Immo huiusmodi Imaginum usus non purioribus tantum christianissimi sæculis sed & quibusdam etiam gentilibus suspectus fuit & exosus. *Qui nec cohiberi parietibus deos, nec in*

IIa. 40. 18.

ullam

Tacit. de Germanis. *allam humanioris speciem assimilari posse arbitrabantur.*
 X. Iconolatria Romana, quibuscunque distinctionum.
 La vis vestiatur, in secundum decalogi præceptum man-
 feste impingit & qui Imagines propter Deum, vel Deum.
 Per imagines adorant, ejusdem plane criminis rei sunt quod
 Exod. 33. *Aaroni, Miche, Ierobamo* Idolatrias nomine imputatur;
 2. Iudic. 17.3. Nec quidquam hac in parte a pontificiis prætenditur, nisi
 1. Reg. 12. quod peritiorum saltem, Ethnicorum cultui accomodari
 possit.

X I. Quam perplexis difficultatibus semet involvant qui
 jugo Romano colla subiciunt vel inde constare potest, quod
 acriter adhuc nec sine convitiis contendant istius ecclesiæ
 doctores, eodemne, an diverso honoris genere, Imagines
 cum prototypis adorari debeant, hinc hæreseos patrocini-
 um, illinc iconolatrias crimen sibi met invicem exproban-
 tes. Proh descendam miseræ plebis conditionem quæ ut
 Idololatriam effugiat omnes subtilium hominum argutias ca-
 pere & perpetuo attendere tenetur: Deinde quamcunque
 partem amplexa fuerit summorum tamen doctorem judicio
 gravissimè delinquet.

X II. Cultum religiosum turpissimè prostituunt qui ex
 concilii tridentini decreto sacræ eucharistiæ symbola, latrias
 (ut ipsi vocant) cultu adorant, rupero, & primævæ ecclesiæ
 inaudito transubstantiationis dogmati innixi, quod si minus
 solidum deprehendatur: (id est si vel sensuum testimonio,
 vel rectæ rationi vel sacræ denique scripturæ fides adhibenda
 sit) contentes habebimus reos, non inferioris notæ ponti-
 ficios. Quin cum ex ipsorum sententia, stupenda illa Meta-
 morphosis a sacerdotis intentione dependeat, populo nun-
 quam constare poterit panisne meus, an ipse Christus a-
 dorandus proponatur.

X I I I. Benigne nimis cum pontificiis agunt ex nostris
 nonnulli qui *agrolatras* crimen elevare conantur, pravam
 cui nititur hypothesin excusationis loco proferentes: Quod
 si

Vasq. 3. Tom
 disp. 108.
 Bell. de Imag.
 lib. 2. cap 24.

Coster. Enchir.
 contr. cap. 8.
 de Eucharist.
 pag. 308.

Taylor libert.
 proph.

si ad amoliendum Idololatriæ reatum sufficiat quod panem ideo tantum adorant, quia Christum esse putant, ne is qui deum qui solem pro Deo coleret simili prætextu destitueretur, ut clare probat invictissimus ille reformatæ religionis athleta D. *Edwardus Stillingfleet*.

*Spalat. de rep.
eccl. Forbes
cōsid. modest.*

lib. de Idol.

XI V. Latere lavat vir clarissimus *Herbertus Thorndick*, dum turpissimam hanc maculam ecclesiæ pontificiæ eluere conatur, neminem existimans idololatriæ obnoxium, qui numinis simplicitatem & immensam ab omni creatura distantiam serio agnoscit: quasi vero humanæ infirmitatis non sit plura temere admittere quæ sibi invicem repugnant, & ea sæpius perpetrare quæ a recte positis principiis longissime abhorrent. Quod si Deum pro summo bono agnoscetes, animi tamen affectus creaturis sæpenumero mancipamus, quid impedit quo minus illi qui Deum unum esse credunt divinos nihilominus honores pluribus communicare possint? Sed condonandum tanti viri charitati, & ardentissimo quo flagrabat Christianæ pacis studio si facilius sibi persuaserit quod tam impensè cupiebat. Maxime cum re melius penitus firatâ, palinodiam tandem ecciisse referatur.

X V. Ex dictis constare potest, funestum hoc & deplo- randum schisma quo misere lacerata est Resp: Christiana; Romani episcopi sectatoribus imputandum esse, qui tam mul- tifariam idololatriam communionis suæ prærium constituent: & ad saniora quæ tories offeruntur consilia, pentus obfudes- cunt, ecclesiam autem nostram, non sine justa ratione, & gravi necessitate, a tantæ impletatis contagio secessisse.

